

sok, a lovasságnak most nincsen szerepe, csak akkor lesz, ha a Balkán meghaladatik. Most a hidászok, aknászok, tüzérök s a gyalogság jönek előtérbe. Hajlandó vagyok az orosz lovasságot felére lezállítani, és ha a megállapított 15 ezer lovas az orosz seregnek heted részét képezi, hát lehet Oláhországban 105, legfeljebb 120 ezer orosz és 80 ezer oláh katonára, mind össze 200 ezer ember. Menjünk röviden a fő szükségleteken keresztül, hadi lősüks, hogy mire rug egy ily seregnek élelmezése. Ennek a katonaságnak kell naponta 100 ezer katonakenyér; ötöt egy véka gabonára számítva, lesz 20 ezer véka vagy 5 ezer köböl gabona, tehát 1 hónapra kell 150 ezer köböl gabona. Kell továbbá 100 ezer font vagy 1000 mázsa hus egy napra. Egy vágó marhát pr. 3 mázsa számítva, szükséges naponta 333¹/₃ ökör, tehát egy hónapra 10 ezer vágó marha. Vegyünk 15 ezer orosz és 10 ezer oláh lovasságot; tegyünk ehhez 5 ezer hidász, tüzér, tiszt és más fuvaros lovakat, hát lehet mindössze 30 ezer ló. A lovaknak, naponta legkevesebb azaz egy lónak 6 kupa zab és 10 font széna kell. A zab tesszen naponta 180 ezer kupát vagy 11,200 vékát vagy 2812¹/₂ köbölt, tehát egy hónapra kell 84,375 köböl zab. Széna kell naponta 300 ezer font vagy 3 ezer mázsa, tehát egy hónapra szükséges 90 ezer mázsa széna. Mint látja a tisztelt olvasó, az élelmezés nem voltam igen bőkezű, és mégis hová rug a szükséglet! Ha a Dunában lehetne halászni, sokat lehetne a tápszerekből nélkülözni, mert az oláh s a orosz erősen kedvelik a halat; azonban van sertés, juh, majorság, igen, de az is fogyasztás. Ha az oroszok még sokáig lesznek Oláhországban, nem tudom, mit fognak enni, ha néha Oroszországból nem szállítanak.

Lukács Károly.

A háború.

A „N. fr. Presse“-nek távirják. Turtukaiból máj. 31-éről: Az oroszok négy napi hallgatás után ma reggel ismét két óráig tartó tüzelést nyitottak Olténaiótól keletre a török ttegek ellen, melyek nem viszonzózták a tüzelést. Az oroszok golyó semmi kárt nem tettek s a városban sem esett egy löveg sem. — A Duna vizállása rendkívül magas, úgy, hogy a legkidomborulóbb szigeteket is részben víz alatt vannak.

Bécs, június 1. Leuchtenberg herceg tegnap egy orosz tüzérszatis kísérésében Péterváriól ide érkezett. Hir szerint fontos politikai küldetésrel van megbízva.

Bécs, június 1. A levantei osztrák-magyar hájórj néháy hajóval megszaporították.

Bécs, jun. 1. A „P. C.“ egy bukuresti távirata jelenti: E héten érkezik a dudesti táborba a 9 ik muszka sereg, mely 25,000 emberből áll. — A cár 6-án érkezik Plojesticba, ha addig a vasúti vonatok biztosok lesznek. A cár kísérete a fejedelem nyári lakába száll meg.

Szt.-Pétervár, jun. 1. Tiflisből jelentik, május 31-ről: Május 29-én a törökök Begli mellett 3 oldalról megtámadták és megverték; (?) két hegyi ágyú, négy szekér élelmiszer és számos fogoly ejtettek zsákmányul. Orosz részről 6 ember esett el és 30 megsebesült, a törökök vesztesége 100 halott. — Különösen tüntette ki magát a nisejnovgorodú ezred.

Szt.-Pétervár, jun. 1. A „Regierungsbote“ jelenti máj. 31-ről a kaukaszai hadseregről: Kábulet népeben a békés hangulat kezd előlérbe lépni; néhány falu önkényesen adott át fegyvereiket, mások alávetették magukat. — Az eső folytonos és akadályozza a sereg előrehaladását. A Kars alatti fősereg egy csapatot kémszemlére küldött ki. — A Terekföldön több falu ismét föllázadt, de az odaküldött muszka csapatok a föllelést elnyomták. Nakosidese örnagy vezérének alatt álló csapatok Sinch mellett 500 fegyveres lakosra találtak, azok közül nyolcvan embert felkötöttek és 1000 foglyul ejtettek. Az artuchii és danuchi felkelők elnyomattak, a többi lakosok békésen viselik magukat.

London, jun. 1. Birminghamban Gladstone tiszteletére tüntettek, mely tüntetésnél 30,000 ember vett részt. Gladstone beszédett tartott, melyben a kormány politikáját támadta meg, mely politikájával megzavarta Európá békéjét és a háborút felelőségre vonandó. Gladstone helyeselte a nép ezen tüntetését és a parlamentet felszólította kívánja, hogy a nép megmutathassa, miszerint a liberálisokkal rokonszenvez. — Szónok határozottan rosálja a porta által követeit utat.

London, jun. 1. A „Daily Telegraph“ arról értesül, hogy midőn a muszák a Dunát átélik, ugyanakkor a románok betörnek Kis-Oláhországba és Widdint fogják hevesen bombázni.

Bukurest, jun. 1. A román hadosztály, mely előbb Gyurgyew és Fratesiben állomásozott, Kis-Oláhországba indult.

Konstantinápoly, jun. 1. Egy itt elterjedt hir szerint ugyanazon sereg, mely Ardahan eljettette; ugyanaz hódította vissza. A visszafoglalás így történt: A vár védői visszavonultak Batum felé és midőn a muszák a törököknek hátat fordítottak, visszafordultak és a lakosok segélyével úgy megverték a muszákakat, hogy azok Ardahan-t azonnal odahagyták.

Bukurest, jun. 1. Egy muszka katonai vonat Velea Sera mellett kicsúszott s 14 muszka és öt ló halálát lelta. — A fejedelem visszatért Galacból.

Konstantinápoly, június 1. A Kaukaszban nagy veszélynek kell lenni a muszka nézve, mert ujjában ismét négy jól felszerelt csapatot küldött oda a lázadás elfolytatására, mi eddig sehol sem sikerült neki.

London, jun. 1. A „Standard“-nak távirja saját hcartéri tudósítója: Valamennyi bomba, melyek Kala-

fattól elstítotték, a widdini kórházra voltak irányozva, — melynek tetéjén a geni zászló lobogott. Egy bomba beütött egy szobába, melyben 30 beteg volt és ott stült el; többen megölettek és megsebesültek. Személyesen gyözödtem meg róla.

A „Bassiret“ Batumból arról értesül, hogy Batum környékén a muszka seregben muszka, muszka ellenében valóságos háboru tört ki. A cserkeszek és georgiak föllázadtak és számos muszka katonát levágván, társaikkal megszöktek, és hitsorsosaikhoz a törökökhez menekültek.

A „Turquie“ írja, hogy Ardahan erődben csupán 4—5000 ember volt és csupán 35 ágyuval volt ellátva. A „Vakit“ ellenben 8000 re teszi a várőrséget és 85 ágyut említ. A csapatok kitünően harcoltak és a vár el sem esett volna, ha a vezér Hussein Sabri meg nem szökik. A vezér után az egész csapat futásnak eredt.

A török lapok egyáltalán nem a várparancsnokot, hanem a hadügyminisztert vádolják, ki oly fontos állásra oly ügyetlen embert nevezett ki, miut Hussein pasa. Különbö a Vakit példásan megbüntetni kívánja a megfutamodott vezért.

A „Wiener Abend post“ „Daily telegraf“ különböző forrásból jelenti, hogy a hatalmakat Gorceakoff felszólította, hogy nyilatkozzanak: mily módon állítható helyre a béke a legrovidebb uton.

Beszélik, hogy Konstantinápoly a hatalmak garantíja alá tétetik, a Dardanellák szétvettettek, a Fekete tenger szabaddá tétetik; ezek lennének a békefeltételek.

Karenál a törökök újra gyöztek. Az orosz monitorokat a Dunánál 8 órai heves harc után visszavonulásra kényszeríték. Perek földjén Aziábaui az orosz ellen lázadás ütött ki.

Leuchtenberg herceg Bécsbe jött, innen megy Belgrádba, Bukurestbe.

Oroszország tudtával figyelő hadtestet állítunk a határon, Mehadián és Orsován már van honvédség. Gladstone mellett tüntetés volt. Követelte a parlament felszólítását beszédében.

Szukhum Khaléblől jelenti Hussein Refik bey, a hadügyminiszter követe jelenti, hogy 8000 főnyi új sereget fegyverzett föl a cserkesz földön, mely a török hadtest vezénylete alatt áll.

A törökök a muszka hajórajt úgy akadályozták meg a Dardanellákon, hogy torpedókat raknak le.

Oláhország vonakodik a muszka hadsereg előcsapatául küldeni hadait.

A rác semlegességet a belgrádiakkal kézzel foghatólag igyekeznek megbizonyítani. Május 31-én egy ropant néptüntetésnek volt színhelye Belgrád, Riaztics békepolitikája ellen irányult. A rendőrségnek kellett közbelépni és nagy dulakodásban több embert megölttek, közöttük Pajosovics tanárt is. A kitudított katonaság ellen is küzdenie kellett a rendőrségnek, mert a katonák csak úgy vettek részt a tüntetésben, mint a nép, — csupa békeremény.

A mozgósítási hírek.

A „Magyar Hirlap“ írja: hogy a mozgósításra vonatkozó közsa hírek föntartással veendők: már táviratilag jeleztetett; de az, mint beavatott egyénről hallom, áll, hogy a császár személyes elnöklése alatt tartott tanácskozás a folyó ügyeknél fontosabb dolgokkal is foglalkozott.

Igy például szőnyegre került a már régebben kész „ordre de bataille“, de lényeges módosítás (s ez ép oly jellemző mint fontos) most sem mutatkozott szükségesnek. Tovább a két orsz. miniszter körülményesen beszámolt, mily ponton vannak s meddig fejlődnek az előkészületek? Kistülvén, hogy kenyértörés esetén egyszerre lesz hadserege és minden ami kell, s hogy föllelése kiadásokkal bün lenne terhelni a népet, s megszavarni az európai közvéleményt: s fölsége teljes megelégedését nyilvánítja az illetőknek.

A dunai harcétér.

A Duna még folytonosan árad. Nincs kilátás arra, hogy az apadás beálljon. János napján ugyanis általános a hó olvadás s akkor éri el a Duna legmagasabb vizállását. — A török hadakat még folytonosan erősbitik s erre folytonosan új embereket soroznak be. — A mahomedán nép korkülfönbség nélkül folytonosan a zászlók alá tódul. Junius vége felé 300,000 kéz harcos fog állni a falak mögött a muszkával szemben. Két hónap fog eltelni, míg a muszka komoly ostrom alá veheti Ruscukot, Szilisztriát vagy Bodonyt. Oly erősen vannak ezek az ágostai „Allgemeine“ magán-tudósítója szerint löszerez, élelemmel s katonasággal megrakva, hogy bizvást egy negyedév telhetik el, hogy egy szakadatlanul tartó erős ostrommal csak a legyengébb is muszka kézre kerülhessen.

A muszák azonban sokkal tulnyomóbb számban jelentek meg mint valaha. Epen azért bizvást elmondhatom, hogy a háboru itt 2 évig fog eltartani.

Forrongás Frankonban.

A „M. H.“ írja, Párisban oly valóságos a helyzet, oly szorongatott a kormány férfiak állapota, hogy Konstantinápolyban is békéssé hangulat uralkodik. A kormánynak nemcsak a reactionarius pártot kell egybe tartani, hanem a köztársasági pártot és minden módon meg kell felemlíteni, mert a baj nagy.

A „Figaro“ felszólítja a kormányt, hogy némissa el radikális lapok szemtelen nyelvést s ha nem lehet máskép rendelje el az ostromállapotot Páris felett. Egyszermind a kalóz természetű városi tanácsosok ellen is szigoru rendszabályokat kér hoztatni.

A kormány bár nagyon is hajlandó volna az

ostrom állapot elrendelésére, mégis várnia kell odáig, míg sikerül a kamarát felszólaltatnia. A „Français“ szinte azt kívánja, hogy az „apró vörös“ lapok ellen szigoru rendszabályok hozassanak, kik „gyanusításai-ka“ (?) felizgatják az országot.

Maga Mac-Mahon is fél egy kitörendő lázadástól. Nagy feltűnést keltett azon hir, hogy Mac-Mahon e hó 17-én meg akarja tartani a csapatszemlét. Ha addig nem, ekkor bizonyosan lehet tartani egy katonai tün-tetésétől, mely nagy változásokat idézhet elő.

* Mussza pasa az ardahani hős, mint ujjában emlitik, muszka alattvaló gyanusztűtetett. A Kaukaszban tömörked birtoka van. Mostani föllépését annak kell tulajdonítani, mivel a kormány rosz szándékkal gyanusította a muszka katonai akadémián képzett férfit s őt, midőn török földre lépett, birtokaitól megfosztotta.

Ardahan visszavétele. A város és vár a Kura folyó völgyében fekszik. A folyó partján van építve s fokontek magasra emelkedik. A Kura Ardahan előtt majdnem derékszőgben kanyarodik a város alatt. A part magas és merdek. E merdek partokon erődítések voltak, melyeket nagy ttegekkel szereltek föl a törökök; 70 pár bivaly fogatott be, hogy a muszka elől elvigye a drága Krupp ágyukat.

Hogy a visszavételről fogalmuk legyen, le írjuk az ardahani erődítéseket. Ejszakról, a Máglaže helyen lehet egyedül e várba vergődni. A Ramazán-erősség a legnevezetesebb e hegyen s ez uralkodik a vár felett is. A város felől nem lehet feléje mászni, mert majdnem függőlegesen merdek. Ehez a Gurgun hegy felől lehet csak eljutni, melyet még hó takar.

A Máglaže tövében az akhaszikki uton fekszik a Tas Csulhu erőd 4900 lábnyira a várfalaktól. Mindenféle erődítések viszik körül, melyek mind igen magasan állnak.

Hogy a törökök oly rövid ideig védték a várat ez megfoghatlan. — Mussza pasa ügyesen kileste az alkalmat. Ő tudta, hogy e vár ereje csak a megközelíthetlenségben rejlik. Mihelyt a falakon beveri magát az ellenség, nincs hatalom, mely kiszorithassa. A Muszák Csarakov alatt csak 5000 főnyi sereget hagytak e várban, melyet immár biztosnak tartottak. Düs Mehreb és Kudian-Csapir azon három elővár, melyet Mussza pasa elfoglalt, Lovassai lezáltak lovakról, s ugyszólván lopva kuszták meg a hegyet. — Midőn a muszkavárőrség észrevette, hogy még ellenség is van a várban, gyorsan kivonult, mivel attól tartott, hogy a törökök száma túlságos, s talán a török várőrség és nagyságában a várban maradt elrejtőzve; az ardaháni várőrség eltűntén ugyanis nem látták a muszka hadak. —

Kars várát Mussza pasa tartja elfoglalva, de az ősszeküttetés mindenfelé annyira tönkre tétetett, hogy örvendetes hir is csak futárja által adhatta a lazistani kormányzó tudomására.

Orosz lapszemle.

A „Russkij Mir“ bécsi levelezője Románia függetlenségéről értekezik. „Egy hónap mult, mióta a hadjárat megindult, és a kelet egy keresztes népe“ — így ír nevezett levelező — „már tökéletesen szabad. Most jön a sar a szerbekre, bolgárokra és görögökre. Senkiesem vonhatja kétségbe, hogy a „felszabadító“ hadai valóban felszabadították Románia és Szerbia cselekedetei itt Bécsben erős ingerültséget szültek, s ezen fejedelemsegok itteni képviselőinek éles szemrehányásokat tesznek, melyeket az osztrák-magyar ügy-nökök Bukurestben és Belgrádban is ismételnek. Ausztria-Magyarország boszankodik azon, hogy ezen fejedelemsegok tanácsaira nem hajlanak. Ausztria-Magyarország mindig románellenes politikát követett, ellenzte Románia önkormányzatát, Moldavia és Oláhország egyesítését, holott az egyestül fejedelemség s monarchia iránt a legloyalisab módon járt el, sőt az erdélyi oláhokra gyakorolt befolyása által a dualismus békés létesítését és megszilárdítását is elősegítette. Ausztria-Magyarországot Románia nem fenyegeti vérszelylyel, de ha e monarchia a fenyegetések terére lép, akkor a szabad és független Románia megemlékezik majd arról, hogy milliónyi honfiai a magyar iga alatt nyögnek, mely reájok nézve nem kevésbé súlyos, mint a szlovákok illetőleg a török járom terhe. A románok hangulata Ausztria iránt nagyon ellenséges indulatu, mely őket nagyon felingerelt. Más hatalmak iránt a románok nem viselhetnek jóakarattal, de bizalmuk és haláljuk az őket felszabadított hadsereg és cár iránt rendkívüli és határtalan.“

Budapest, 1877. május 29.

Európának szórakoztató kellett, s minthogy idegei a folytonos csiklandozás mellett már kevésbé jöttek rángásba az egyszerű s nagyon felületes hatá-nyokra, szüksége lett drasztikusabb izgató szerekre. A hercegovok, bosnyákok, Csernajeff gyászserge, Milán élihetlensége, az omladina féktelen szemtelenkedése kevés hatást tehetek a határozatlan lépésekre kárhözottatt szédülőökre.

Látványosságra volt szükség, hiszen a színe állított dilleltans szerbég betörvén orrát, csak egy kicsit kacagott a publikum a szegény pünköszt király letűnése felett. S bár ennek áruló barátja szt. Gyurgyew lovagvá nőtte ki magát, a rendező szórnyen boszankodhatott a vallott karducért.

Uj előadásra határozta tehát el magát az igazgató. A színtér megnagyobbítottott, mint tudjuk s két világ-részre terjesztetett ki. Az igazgató maga is szerepet vállalt s jómódú lévén, apát játszik. A szerelemes „agens“ név alatt ismét játszanak még pedig, mint illik a „bó-